

Výsledky monitoringu vlků v CHKO Jeseníky, genetika vlků a budoucnost soužití vlčích smeček a lidí.

Datum vydání: 23. 7. 2026

Společnost přátel Jeseníků (SPJ) již řadu let prezentuje veřejnosti význam Jeseníků jakožto posledního velkého ostrova divočiny na Moravě a usiluje o zlepšení jeho ochrany. Mimo jiné realizuje **projekt „Život v jesenické divočině“** zaměřený na monitoring vzácných druhů na území CHKO založený na pozorování v terénu a na fotopastech. **Dnes zveřejňujeme unikátní výsledky tříleté práce v terénu** (tisíce kilometrů a tisíce hodin náročné práce ve dne v noci, v zimě, v létě). Je důležité, aby se o návratu vlků do oblasti Jeseníků veřejně diskutovalo na základě věcných faktů. Protože vlků postupně přibývá, veřejnost a turisté by měli mít dostatečné informace a především je potřeba, abychom společně, včetně lesníků, myslivců a farmářů, hledali cesty, **jak se naučit žít ve vzájemném souladu** s těmito velkými šelmami. Jsou totiž z mnoha důvodů obdivuhodné a staly se opět nedílnou součástí přírody Jeseníků.

V současnosti se vlci vyskytují na většině území CHKO Jeseníky. **Zásadní zprávou je, že se pomocí terénních metod zatím podařilo prokázat dvě vlčí teritoria, přičemž jedna smečka se pohybuje převážně na území Medvěďské hornatiny mezi Vrbnem pod Pradědem a Jeseníkem a druhá v oblasti NPR Praděd a přilehlém okolí.** V první oblasti monitorujeme aktivní výskyt vlčího páru od dubna 2023, ve druhé oblasti monitorujeme aktivní výskyt vlků od srpna 2021. Zajímavé je, že oba vlčí páry měly první mláďata v loňském roce a většina z nich bohužel uhynula. V obou případech přežilo zřejmě pouze jedno vlče. Obecně platí, že se vlčímu páru rodí průměrně 4 – 6 vlčat a až 60% z nich se nedožije dospělosti. Vyšší loňská úmrtnost v CHKO Jeseníky mohla být způsobena vícero faktory, první vrhy mláďat obecně mají menší šanci na přežití. V letošním roce lze předpokládat úspěšnější přežití nové vlčí generace, což se dozvíme během podzimu.

Na severozápadním okraji CHKO Jeseníky má teritorium další vlčí smečka, která částečně zasahuje do CHKO v oblasti obce Lipová-Lázně, ale převážně se vyskytuje severněji (Vápenná). Zajímavostí je to, že právě zdejší smečka byla založena vlkem, který přišel až z Rakouska a při svém putování musel překonat stovky kilometrů a řadu překážek, aby našel svůj domov v Jeseníkách. Obdobný případ vlka z Rakouska je i v oblasti u Krnova [1]. Co se ale týká CHKO Jeseníky, nelze vyloučit, že nová vlčí smečka vznikla a působí na Šumpersku v oblasti Sobotína, kde u Maršíkova došlo letos k opakovaným škodám na stádech ovčí, které bohužel nebyly nijak řádně zabezpečeny před útoky vlků.

Na území CHKO se objevují i samostatní jedinci, kteří si hledají nová území pro založení smečky nebo jen procházejí. Šokujícím případem je výskyt třínohého vlka, těžce zraněného zřejmě pytlákem (detaily níže). Vzhledem k tomu, že se vlčí populace vyvíjí v čase a průběžně mění, není snadné (navíc v horském prostředí) určit přesný počet těchto velkých šelem. Na celém území Jeseníků (nejen v CHKO) od Králického Sněžníka až po Krnov se v loňském roce odhaduje existence 7 – 8 vlčích teritorií s celkovým počtem 30 – 40 zvířat [1]. Nejúspěšnější je přitom vlčí smečka v oblasti NPR Králický Sněžník, která měla 12 členů [1].

Genetika aneb odkud jeseníčtí vlci jsou?

Návrat vlků do CHKO Jeseníky a do celé ČR je přirozený, neprobíhá formou reintrodukce a rozhodujícím momentem byl r. 1998, kdy se zavedla přísná ochrana vlků v Polsku, odkud se začali šířit do sousedního Německa a následně do ČR. První rozmnožování a vznik vlčí smečky je doloženo z r. 2014 v CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. V rámci svého monitoringu zaznamenala Společnost přátel Jeseníků první pobytové znaky vlka na území CHKO Jeseníky v únoru 2018 a první vlčí pár v dubnu 2023. Od té doby se situace vyvinula, jak je uvedeno výše.

Zajímavostí je, že Česká republika se stala křižovatkou a místem setkání vlků z různých vlčích populací: ze severu jde o středoevropskou nížinnou populaci, z jihu o Alpskou populaci a z východu jde o Karpatskou vlčí populaci. Co se týká oblasti CHKO Jeseníky, **v obou vlčích teritoriích se nám podařilo nasbírat dostatečné množství vzorků vlčího trusu pro provedení genetické analýzy na katedře zoologie přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.** V případě vlčího teritoria v oblasti NPR Praděd se povedlo identifikovat vlčího samce, který byl zdokumentován poprvé a na základě klastrovací analýzy ve Structure byl přiřazen ke středoevropské nížinné populaci. Parentální analýza jej nepřiradila k žádné známé vlčí smečce, byl tedy nově identifikován pro vědu. Další úspěšně analyzovaný vzorek byl identifikován jako samice vlka obecného, která byla na základě parentální analýzy přiřazena jako potomek smečky z Orlických hor. Dosud byla geneticky zachycena na území Polska, jedná se o její první genetický záchyt v České republice i v oblasti Jeseníků. Na základě klastrovací analýzy ve Structure byla přiřazena ke středoevropské nížinné populaci. Tento vlčí pár si tedy vytvořil své vlčí teritorium v oblasti NPR Praděd.

V případě vlčího teritoria v Medvěžské hornatině se povedlo rovněž odebrat dostatečné množství kvalitních vzorků trusu a na stejném pracovišti Univerzity Karlovy byly získány jejich genotypy. Povedlo se identifikovat vlčího samce a vlčí samici, jejichž údaje byly porovnány s databází pracoviště s negativním výsledkem, takže se jedná o "nové" evidované vlčí jedince. Na základě klastrovací analýzy ve Structure byli oba přiřazeni ke středoevropské nížinné populaci. Na základě parentálních analýz ani u jednoho jedince nebyla prokázána blízká příbuznost ke stávajícím smečkám v ČR, mohlo by se tedy jednat o vlky např. z Polska.

Potvrzuje se tedy, že CHKO Jeseníky jsou osídleny nížinnou populací z vlčích teritorií v nedalekém Polsku. Zajímavý je případ minimálně dvou vlků, kteří do širší oblasti Jeseníků (mimo CHKO) přišli až z Rakouska a založili svá teritoria u Vápenné a u Krnova. Disperze subadultních jedinců dlouhá i několik set km je ale u vlků běžná, jak víme z telemetrických i genetických dat.

Význam návratu vlků pro přírodu Jeseníků a složení jejich potravy

Ochránci přírody, Správa CHKO i lesníci si dlouhé roky stěžují na přemnožené stavy spárkaté zvěře (jde např. o prase divoké, srnčí, jelení nebo kamzičí zvěř) **a považují to za největší problém při obnově horských lesů.** Okusem mladých semenáčků přemnožená zvěř výrazně omezuje úspěšnost obnovy lesů a jejich druhovou pestrost (nejvíce trpí okusem jedle, javory, jeřáby, také buky) a způsobuje i výrazné ekonomické ztráty a výdaje na ochranu (např. nutnost výstavby oplocenek apod.). Návrat vlků zásadně přispívá **k obnovení rovnováhy v přírodě Jeseníků.** Jednak tím, že loví zejména srnčí a jelení zvěř a zejména tím, že dávají zvěř do pohybu. Zatímco dříve nebyla zvěř plachá a stáda se zdržovala delší dobu na jednom místě a okusem znemožňovala růst malých stromků, nyní je i v Jeseníkách zřejmé, že je zvěř mnohem více v pohybu a ostražitá. **Z údajů vysledovaných u vlků monitorovaných telemetrickými obojky na Šumavě a v Beskydech je doloženo, že jedna vlčí smečka za rok odlovila 88, resp. 70 ks jelení zvěře a celkem 156, resp. 175 ks spárkaté zvěře [1].** Vzhledem k tomu, že vlčí teritorium se rozkládá na velkém

území (průměrná velikost je 213 km²), odloví vlci jen menší část z celkového počtu zvěře v území a nelze to ani považovat za zásadní konkurenci vůči myslivcům. Velmi dobrým příkladem přínosu návratu vlčích smeček jsou případy v NP Yellowstone a v NP Šumava. Lesníci na Šumavě zjišťují, že od roku 2017 jim vlci úspěšně pomáhají s redukcí spárkaté zvěře [2].

Podstatným přínosem vlků v horské přírodě je funkce tzv. **zdravotní policie lesa**, kdy přednostně loví kořist slabší, nemocnou či s nějakým hendikepem. Přispívají tak k udržení zdravější populace zvěře. K nastavení rovnováhy v přírodě vlci pomáhají i tím, že **loví konkurenční šelmy** jako jsou lišky a invazní nepůvodní psík mývalovitý a příležitostně loví i selata přemnožených divokých prasat. Samozřejmě, že návrat velkých šelem s sebou nese určitá rizika a problémy, zejména **ztráty na hospodářských zvířatech**. Tomu lze ale účinně předcházet zejména elektrickými ohradníky, trvalou přítomností pasteveckých psů nebo změnou organizace pastvy ovcí včetně jejich zahánění na noc do mobilních košárů [3]. Odborné analýzy provedené ve střední Evropě dokládají, že hospodářská zvířata tvoří jen zhruba 1% vlčího jídelníčku [4].

Společné soužití lidí a vlků v Jeseníkách

Máme se vlků při pohybu v lese a na horách bát? Vlci nejsou ani krvelačné bestie číhající na turisty nebo houbaře, ale ani hodní a bázlivi pejsci. Rozhodně nemusí být vždy plaší a nemusí mít vždy z člověka strach. Pravda je tedy někde uprostřed, protože se jedná o velkou a silnou šelmu na vrcholu potravního řetězce. Člověk není pro vlka kořistí, setkání s vlky jsou vzácná a k útokům na člověka dochází výjimečně, nicméně nelze jej vyloučit. Faktem ovšem je, že s přibývajícím počtem vlků se mohou putující jedinci stále častěji vyskytovat i poblíž lidských sídel, nebo zde dokonce lovit zvěř či ovce. V sezóně houbaření a borůvkaření se riziko vzájemného kontaktu s lidmi zvyšuje. **Při setkání s vlky je tedy vždy na místě zdravý rozum a respekt k těmto zvířatům.** Nemusíme mít strach chodit do hor a do přírody, ale v oblastech s výskytem vlků je **potřeba dodržovat základní pravidla**. Zejména při pohybu mimo turistické stezky je důležité vlky nepřekvapit, nevyrušit u stržené kořisti či u brlohu s mláďaty. Při setkání je důležité zachovat klid, mluvit nahlas, nijak šelmy neprovokovat ani nekrmit a pozvolna opouštět místo. **Problematické a rizikové je pouštění psů na volno**, protože vlci si mohou hájit své teritorium před narušitelem. Je potřeba mít psa na vodítku, ostatně volné pobíhání psů zakazuje i myslivecký zákon.

Objektivně lze tedy konstatovat, že určité riziko konfliktu mezi člověkem a vlkem zde existuje, nicméně mnohem větším nebezpečím pro člověka jsou klíšťata, divoká prasata nebo toulaví psi [5], nemluvě o civilizačních faktorech, třeba o dopravních nehodách.

Je už vlků moc a mohou se přemnožit?

Občas zaslechneme tvrzení o "přemnožení" vlků, což je ale u vrcholových predátorů velmi sporné. Přestože jsou vlci na vrcholu potravní pyramidy, jejich populace mají samoregulační mechanismy. Zásadním je teritorialita, kdy vlčí páry (smečky) obsadí území s velkou rozlohou (průměrná velikost pro střední Evropu je 213 km²) a toto území si přísně střeží před nově přichozími vlky. V soubojích se vlci zabíjí mezi sebou, silnější vlčí pár je vládcem teritoria. Jak už bylo uvedeno, vysoká je rovněž úmrtnost mláďat a v prvním roce života dosahuje až 60 %. Na početnost vlků má velký vliv také vysoká mortalita při srážkách s auty, pytláctví, ale i různé nemoci, zranění při lovu apod. Populační hustota vlků tedy nemůže růst nad určitou mez. V současnosti je většina pohraničních oblastí ČR včetně Jeseníků již teritoriálně obsazena a určitý volný prostor je ve vnitrozemí ČR. Celkový počet vlků v ČR odhaduje AOPK ČR na max. 400 jedinců [1].

Pytláctví a otázka regulace počtu vlků?

Vlk je chráněné zvíře a týká se jej hned několik zákonů. Tím nejdůležitějším je zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., kde **je zařazen mezi kriticky ohrožené druhy** a má tudíž nejprísnější možnou ochranu. V Evropě i v Česku se ovšem diskutuje o přeřazení vlků do méně chráněného stupně ochrany a umožnění jejich částečného odstřelu. Jedná se spíše o politické než racionální rozhodnutí, aktuálně ale platí nejvyšší stupeň ochrany.

I v této situaci je třeba zdůraznit, že vlci v ČR nemají na různých ustláno a čelí řadě nástrah. Největším rizikem pro vlky jsou srážky s automobily a pytláctví. V celé ČR je už evidováno 40 případů zabití vlků při srážce s auty a vlaky, další budou neevidované. Dlouhodobým problémem Česka je pytláctví, které v praxi představuje **trestný čin s možností odnětí svobody za neoprávněný lov či zabití** zvíře včetně vlků, rysů nebo velkých dravců. Mediálně známé případy jako je odhalení mrtvého rysa v mrazáku myslivce na Klatovsku v roce 2021 nebo dvanáct obviněných osob v rámci Operace Lovec ze stejného roku ukazují jen špičku ledovce. Lze předpokládat, že podobné situace se nevyhýbají ani Jeseníkům, obzvláště když místní dřívější populace rysa ostrovida „někam zmizela“ a byla zřejmě vystřílena.

Právě v Jeseníkách je zaznamenán největší nelegální úhyn vlků, když byli na jaře 2025 v oblasti Horní Lipové nalezeni **čtyři mladí mrtví vlci** ze smečky vlka pocházejícího z Rakouska. Provedená pitva ukázala nízké koncentrace karbofuranu a jeho metabolitů a lze předpokládat, že se jednalo o sekundární otravu, kdy vlci konzumovali jiné zvíře uhynulé v důsledku otravy prudkého jedu karbofuranem. Toto nelegální usmrcení šelem řešila i Policie ČR, případ bohužel koncem ledna odložila [4]. **Další šokující případ** přinesl monitoring prováděný Společností přátel Jeseníků, kdy v říjnu a v listopadu 2025 byl v oblasti Medvěďské hornatiny opakovaně zdokumentován **těžce zraněný vlk pohybující se pouze na třech končetinách**. Lze předpokládat, že celá pravá přední noha byla ustřelena pytlákem při pokusu o zabití šelmy. Přestože šance na přežití jsou v těchto situacích malé obzvláště v náročných horských podmínkách, tento vlk dokázal přežít zimu a na jaře byl opět nafilmován. Jeho další vyhlídky ale nejsou optimistické, jeho případ je ovšem důkazem obdivuhodné houževnatosti a síly těchto velkých šelem.

Pokud by se případy pytláctví vlků v Jeseníkách opakovaly, skupina ekologických organizací je připravena podat trestní oznámení a vyhlásit významnou finanční odměnu za informace vedoucí k dopadení pachatelů trestných činů.

Ondřej Bačík, předseda Společnosti přátel Jeseníků, řekl:

„Zveřejňujeme unikátní výsledky monitoringu vlků v CHKO Jeseníky, což je území poskytující ideální podmínky a domov pro vlčí smečky, protože obydlené plochy tvoří jen cca 3% a horské lesy více než 80% plochy území. Vlci mají klíčovou roli pro udržení rovnováhy v přírodě, pomáhají snižovat vysoké stavy jelení, srnčí a černé zvěře, ale i lišek a invazních psíků. Pomáhají nám vytvářet zdravé lesy plné jedlí a listnáčů. Ale hlavně, vlci mají mnoho společného s lidmi a v mnohém mohou být pro nás inspirací. Vlčí smečka je jako lidská rodina, otec vlk a máma vlčice spolu žijí celý život a pečlivě se starají o své děti. Vzorně vychovávají své potomky a učí je všemu potřebnému pro život, než se vlčata zhruba ve 3 letech vydají vlastní cestou. Vlčí rodina funguje v jasně dané hierarchii a podle přísných pravidel a své teritorium si bedlivě chrání. Vlčí smečky se staly znovu součástí přírody v CHKO Jeseníky – pojďme s nimi sdílet tyto krásné hory ve vzájemném respektu. Češi jsou národ psích mazlíčků, tak pamatujme na to, že předkem všech psů jsou vlci. A apeluji na to, že pytláctví je zlo, které zničí vlčí rodinu, a nesmíme jej tolerovat.“

Prof. Pavel Hulva, Ph.D., Univerzita Karlova, Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta, řekl:

“V současnosti zpracováváme genetický materiál vlka obecného z území celé republiky. Díky spolupráci se státními i neziskovými organizacemi ochrany přírody a vědeckými pracovišti se poslední dobou jedná o přibližně 1500 vzorků ročně. Jedná se například o vzorky trusu sbírané na sněhu nebo stěry z kadaverů hospodářských zvířat v případě útoku např. na ovce. Používané genetické markery umožňují určení do druhu (tedy například odlišení případů, kdy ovce zadává pes), nebo určení případné hybridizace vlka se psem, což je ovšem ve střední Evropě velmi vzácný jev (daný malou hustotou volně žijících psů a dalšími faktory). V Česku byl prokázán jediný případ křížence vlka se psem na severu Čech, ale ten již neměl potomky, takže nedošlo k šíření hybridní generace. Genetické analýzy umožňují i určení příslušnosti k vlčí populaci, určení jednotlivých zvířat a jejich příbuzenských vztahů. Po přidání dat od dalších donorů vzorků tak bude možné zjistit sociální strukturu vlků i v CHKO Jeseníky a její vazby na okolní smečky. Složitější analýzy celých genomů (veškerá genetická informace, která je v buňce přítomna) a další přístupy pak umožňují například odhadnout životaschopnost populace. Ta není dána jen počtem zvířat, ale i jejich genetickou variabilitou, která ale bohužel v Evropě není zatím tak velká, jak by bylo potřeba, protože zotavování populací po období pronásledování vlků je poměrně pomalé.”

Unikátní vlčí videa naleznete zde (ZDROJ: Společnosti přátel Jeseníků):

Vlčí smečky v CHKO Jeseníky:

<https://youtu.be/q9p0uqroflI>

Vlci na lovu:

<https://youtu.be/qKF7LkOAeQ8>

Těžce zraněný vlk:

<https://youtu.be/0iXKeP3ohHE>

Ze života vlků v CHKO včetně vlčího vytí:

<https://youtu.be/GH0KsE1Gjt8>

Kontakty:

Ondřej Bačík, předseda Společnosti přátel Jeseníků, 604 631 563,

ondrej.bacik@centrum.cz

Prof. Pavel Hulva, Ph.D., Univerzita Karlova, Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta, 608 676 877, pavel.hulva@natur.cuni.cz

Poznámky:

[1] zdrojem údajů jsou informace od Správy CHKO Jeseníky.

[2] V **NP Šumava** již po krátké době přítomnosti vlčích smeček zjišťují jejich přínos pro obnovení rovnováhy v přírodě. Místní příběh se začal psát v roce 2017, kdy vlčí pár přivedl na svět první šumavská vlčata. Aktuálně se odhaduje počet vlčích smeček na šest a lesníkům národního parku výrazně pomáhají s redukcí jelení zvěře. Dříve byl roční plán odlovu zhruba tisíc kusů, teď je zhruba na polovině. Lesníci spoléhají na přirozené predátory a do plánu lovu započítávají také úhyn těch kusů, které uloví vlci. Odhadují, že jde okolo 400 kusů za rok.

[3] Podrobné informace o opatřeních na ochranu hospodářských zvířat před vlky a o finančních náhradách naleznete zde:

<https://www.navratvlku.cz/prevence-proc-prevence/>

[4] Rozsáhlá studie stravovacích návyků vlků, prováděná Přírodovědným muzeem Senckenberg v Görlitz v sousedním Sasku, zjistila, že dominantní potravou vlků je srnčí zvěř (52,1%), následují jeleni (24,7%) a divoká prasata (16,3%), zajíci (3,4%), zatímco hospodářská zvířata tvořila jen necelé 1% vlčího jídelníčku.

[5] Podrobně řeší například článek: Mohou vlci napadnout člověka?...

<https://ekolist.cz/cz/publicistika/priroda/mohou-vlci-napadnout-cloveka-mohou.a-delaji-to.ale-obavy-byste-meli-mit-z-jinych-veci>

[6] Více informací o tomto případě pytláctví:

<https://jeseniky.aopk.gov.cz/-/pripad-ctyr-mrtvych-vlku-na-jesenicku-policie-odložila?redirect=%2Fvsechny-aktuality>